

Kokousmuistio**Yhteistyöryhmän 1. kokous**

Torstai 16.9.2021 klo 8.30-10.30

Osallistajat: Juha Haataja, opetusneuvos, OKM, Minna-Mari Kaila, kansliapäällikkö, MMM, Anu Kerkkänen, erityisasiantuntija, YM, Sampsa Nissinen, TEM, Jenni Oksanen, neuvotteleva virkamies, VM, Anna-Maija Pajukallio, ympäristöneuvos, YM, Isa-Maria Bergman, johtaja, Motiva Oy, Johanna Kohl, ohjelmajohtaja, Luke, Tarja Laitinen, Vice President, VTT Oy, Kimmo Tiilikainen, pääjohtaja, GTK, Jarmo Heinonen, Senior Director, Business Finland, Kari Herlevi, projektijohtaja, Sitra, Paula Laine, toimitusjohtaja, Ilmastorahasto Oy, Riku Eksymä, toimitusjohtaja, Suomen Kiertovoima ry, Juha Laurila, johtaja, Kira-foorumi / Rakennusteollisuus ry, Otto Lehtipuu, toimitusjohtaja, YTP ry, Tuovi Kurttio, Suomen kierrätyskeskusten yhdistys ry, Jussi Nikula, suojelun neuvonantaja, WWF Suomi, Minna Ojanperä, lakimies, MTK ry, Marja Ola, johtava asiantuntija, Kaupan liitto ry, Miira Riipinen, johtaja, Suomen Kuntaliitto ry, Helena Soimakallio, johtaja, Teknologiateollisuus ry, Pia Vilenius, johtava asiantuntija, Kemianteollisuus ry, Aaron Vuola, ympäristöasiantuntija, Metsäteollisuus ry, Tiina Vyyryläinen, vaikuttamistyön päällikkö, Kuluttajaliitto ry
Myöhemmin liittynyt: Hannu Savolainen, LUKE, Jyri Seppälä, johtaja, professori, SYKE. Usea osallistuja joutui poistumaan klo 10 seuraaviin kokouksiin.

Sihteeristö: Taina Nikula, YM, Heikki Sorasahi, YM, Sari Tasa, TEM, kokouksen pöytäkirja

Poissa: Päivi Antikainen, yksikön johtaja, LVM, Tiina Haapasalo, johtava asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto

Tervetuloa ja avaus

Puheenjohtaja Juhani Damski avasi kokouksen klo 8:30. Hän kiitti ohjelman valmistelusta sekä ennen tätä ohjelmatyötä Suomessa kiertotalouden eteen tehdystä työstä. Puheenjohtaja Damski myös muistutti, että olemme ison uuden äärellä.

Round table: Mitä odotan ohjelman toimeenpanolta ja miten sitoudun siihen?

Yhteistyöryhmän jäsenet esittäytyivät ja kertoivat omat odotuksensa. Paikalla olleet listattuna yllä. Osallistajat ovat vahvasti sitoutuneet ohjelman toteuttamiseen ja toivovat yhteistyötä ja tilannekuvan jakamista. Menossa on jo laaja kirjo erilaisia toimenpiteitä tutkimuksesta käytäntöön. Toiveena on, että tunnistamme yhdessä rooleja ja keinovalikoimaa, jotta vältetään päällekkäisyyksiltä. Konkreettisia toimenpiteitä ja tutkitun tiedon hyödyntämistä nostettiin esiin useimmissa puheenvuorossa, jotta ei tehtäisi "tietämättä".

Myös pienet toimijat ja uudelleenkäyttö huomioitu ryhmässä, nähtiin uutena asiana.

Tavoiteasetannasta WWF totesi, että ohjelma jatkaa edelleen ylikulutusta. Siksi eivät sitoudu ohjelmaan, vaan haastavat yhteistyön hengessä ja tulevat kirittämään tavoitetta kohti ylikulutuksen hillinnästä sen katkaisuun.

Kysyttiin, voisiko ryhmä toimia myös seurantaryhmänä kiertotalouden EU-asioissakin?

Ohjelmassa ja periaatepäätöksessä on tehty jo paljon ajattelua. Nyt on tekojen ja konkretian aika.

Puheenjohtaja kiitti sitoutumisesta. Yhteisenä asiana todettiin konkretian kaipuu. Odotukset ovat korkeat ja myös rima, totesi sihteeristö.

Yhteistyöryhmän rooli ja 'pelisäännöt'

Taina Nikula esitteli yhteistyöryhmän tehtäviä ja rooleja kiertotalouden valtavirtaistamisessa.

Kokousmateriaali on Tiimerissä. Ryhmäläisiä pyydetään ottamaan yhteyttä sihteeristöön, jos haasteita päästä sisään Tiimeriin. Myös tämän kokouksen materiaali löytyy sieltä. Kokouspäivämäärät allakoidaan mahdollisimman pian.

Kiertotalousohjelman esittely

Taina Nikula ja Sari Tasa esittelivät ohjelman keskeisiä tavoitteita ja toimenpiteitä. Tiimeristä löytyy [ohjelman toimenpiteiden hankekortit](#), joissa on tarkemmat tiedot ja tilannekatsaus missä mennään.

Keskustelu:

- Olisiko indikaattoreihin mahdollista lisätä jotain "politiikkaindikaattoreita", esim. haitallisten tukien määrä sekä luonnonvaraverojen määrä? Perinteisesti uudelleenkäyttöä ei ole laskettu mukaan kiertotalouden työpaikkoja laskettaessa. Toivottavasti tulee sinnekin mukaan, ja mukaan myös muihin indikaattoreihin, esim. yritysten määrää laskettaessa.
- Keskustelussa pohdittiin, onko kotimaan loppukäyttöä (RMC) mahdollista uskottavasti selvittää. RMC:n laskentaan on vakiintunut metodologia: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-18-006>
- Re-mining eli rikastushiekkojen ja sivukivien jalostamisessa on paljon potentiaalia, jota GTK tutkii ja voisi globaaleille markkinoille olla ratkaisu.
- Markkinaehtoisuuteen perustuva kierrätysraaka-aineen käyttö- tai sekoitevelvoite nostettiin esiin.
- Pääomien seuranta voisi olla yksi seurattavista indikaattoreista ja investoinnit ja rahoitus voisi olla yksi teema tulevissa kokouksissa. Taksonomia tulee ohjaamaan kiertotaloustavoitteita. Kestävän rahoituksen (taksonomian) kriteeriluonnoksissa kunnianhimoisia tavoitteita kiertotalouden edistämiseksi - myös kierrätetyn materiaalin osuudelle tuotannossa https://ec.europa.eu/info/publications/210803-sustainable-finance-platform-technical-screening-criteria-taxonomy-report_en
- Miten rakennetaan kilpailukykyä – ei vain kotimaisia konsepteja vaan luodaan kokonaisuuksia, joita voidaan viedä. Keskustelussa nousi esiin, että kasvuyritykset eivät yksin kotimaan pilotoinnin ja markkinoille pääsyn jälkeen pysty ponnistamaan maailman markkinoille. Integraattoritoimintaa tarvitaan avuksi. Kiertotalous on paitsi materiaalivirtoja ja ympäristövaikutuksia. Se on myös työpaikkoja ja ihmisten saamia palveluita. Tuntuu, että vienti jyrää suurten kuvioiden ajattelussa. Vasta-argumenttina yrityksistä 93 prosenttia on alle 10 hengen mikroyrityksiä, jotka työllistävät 23 prosenttia työvoimasta. Reilusti yli puolet liikevaihdosta ja kaikista työpaikoista on mikro- tai pk-yrityksissä (Yrittäjäyystilastot 2017, SY).

Esittelyssä sopimus vähähiilisestä kiertotaloudesta

Heikki Sorasahi esitteli suunnitelmaa. Materiaali on Tiimerissä.

Keskustelu:

- Miten kyseinen sopimus täydentää kokonaiskuvaa ja mitä lisäarvoa tämä toisi?
- Esimerkiksi Teknologiateollisuus, LUKE, Motiva, Kuntaliitto ovat kiinnostuneet osallistumaan jatkovalmisteluun.
- Vauhdinotto näillä sopimuksilla ja regulaatio perälaudaksi.
- Sopimukseen liittyjille on oltava molemmin puoleista hyötyä.
- Energiatsehokkuussopimuksissa on analogiaa ja opittavaa. Niissä sopija-osapuolet saavat jotain, sopimuskehikko on hyvin suunniteltu ja hallinnoitu, seuranta ja siitä viestintä resursoitu. Sopimusmalli jättää toteuttajille vapauksia valita omaan toimintaympäristöönsä parhaiten sopivat kustannustehokkaat ratkaisut.
- Heikki vastasi, että kiritysinstrumenttien tilannekuvaa tehdään, jossa käydään läpi muutkin sopimukset.

- Skenaariotyössä on huomioitava alueelliset ym. erot, joten tuo haasteen räätälöintiin, mutta samalla myös tuo runsaasti mahdollisuuksia. SYKE ja Jyri hankejohtajana skenaariotyön valmistelussa.
- Sopimusmalli on kansainvälisestikin mielenkiintoinen avaus. Mittaaminen on iso osa kokonaiskuvaa.
- Eri toimialojen vähähiilisyystiekartoissa taidetaan keskittyä puhtaasti oman toiminnan vaikutuksiin, eli vaikutuksiin siitä alkaen, kun tuotteet/raaka-aineet ovat ns. tehtaan portilla. Ne eroavat vs. tämä ohjelma, jossa tarkoituksena on huomioida myös tuontituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat.
- Taustamateriaalia ja luonnossuunnitelmia tulevat jakoon Tiimeriin.
- Järjestetään kiinnostuneiden kanssa palaveri, jossa keskustellaan ja suunnitellaan yhdessä konseptia.

Muut asiat ja seuraavat askeleet

Seuraava kokous on 1.12. Muista tilaisuuksista tietoa ja mahdollisesti ennakkovaikuttamismahdollisuudesta sisältään yhteistyöryhmälle tietoa.